

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос Макъ

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къидекы

№ 117 (21846)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

БЭДЗЭОГЪУМ и 6

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп
къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмымкэ къэбархэр
тисайт ижүүгъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

Лъэпкъ проектхэр яIoфшэнкIэ апшъэх

Партиеу «Единэ Россием» иполитическэ конференцие тыгъуасэ Москва щыкIуагъ. Партием и Тхъаматэу, Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым пленарнэ зэхэсигъор зэрищагъ.

Конференцием нэбгырэ 450-рэ фэдиз: шъолтыр къутамэхэм ясекретарьхэр, партием и Апшъэрэ советрэ и Генеральнэ советрэ ахэтхэр, политологхэр, министерствэхэм, ведомствэхэм, шъолтыр мыкомерческэ организацехэм ялъыклохэр хэлэжьагъэх.

Конференцием юфыгъо шъхьаIэл къышаIэтыгъэр лъэпкъ проектхэм ягъецкээн «Единэ Россием» иахъэу хишыхъэрэй ары. Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинным къыгъэуцугъэ пшъэрыльхэм язэшшохынкIэ партием анахъэу ынаIэ зытыргъэтэн фэе лъэнкъуакIэхэр Дмитрий Медведевым къыгъэнэфагъэх.

«Ренэу тинэпплэгъу итынхэ фаехэр лъэпкъ проектхэр ары. Ахэм цыфхэм яшызкIэ-псэукIэ нахь зыкыраягъээтышт, къалэ, район, унагъо пэпчъ цыфхэр нахь дэгъоу ашыпсэнхэм фэлорышэштых. Цыфхэр зажэхэрэр ядгъэгъотынхэ фае», — хигъеунэфыкIыгъ Дмитрий Медведевым.

Партием ипащэ къызэриуагъэмкIэ, зызэхашаIэм къышаIэжьагъэу «Единэ Россием» гьогушко къыкIугъ, гъэхъэгъаби ил. Ау зэхъокыныгъэу щылэхэр не-пэкIэ икъущтхэп.

(ИкIеух я 2-рэ нэкIуб.ит).

Сурэтыр: ER.RU

АпэришЫм ахэт

Партиеу «Единэ Россием» иполитическэ конференциеу «Единэ Россием» и Апшъэрэ советрэ и Генеральнэ советрэ язэхэсигъо шъуашэ зиагъэм Адыгейим и Лышихъэу Къумпыл Мурат хэлэжьагъ.

Партием ишъолтыр къутамэхэм яофтшэн шуагъэу къытырэй къэзигъэнэфэйт шапхъэхэм зэратехащтхэр конференцием къышаIагъ. Шъолтыр къутэмий 10 анах дэгъумэ ярэйтингэу зэхагъэуца гъэр мыш къащыхальхъагъ. Адыгейим я 5-рэ чыгIээр аш щибуятыгъ.

Гүшүэйм пae, зиоф дэгъоу зэпы-фэхэрэм ахалытагъэх партием ишъолтыр къутамэхэу Республикеу Тыва, Ингушетиим, Къырым, Адыгейим, Чечэн, Чуваш республикэхэм, Калужскэ, Брянскэ, Липецкэ, Курганскэ хэхүхэм ашылхэр.

«Шъолтыр къутамэм яофтшэн уасэ фашы зыхъукIэ, лъэныкъо зэфеш-

хъафхэр къыдалытэх. Ахэм ахэхъэх партием хэдзынхэм гъэхъагъэу адишыгъэр, аш шъолтырим къызэрэцьыдрагъаштэрэй, «Единэ Россием» хэтхэмэрэ депутатхэмэр яофтшэн шуагъэу къытырэй къызыхъэшхэрэ социологическэ уштывнхэр», — къышуягъ зэхэсигъом партиеу «Единэ Россием» и Генеральнэ совет исекретарь итуадзэу Виктор Селиверстовым.

Партием изэфэс зэхажэным ылэкие ильэс къэс аш фэдэе рейтинг зэхагъэуцонэу рахьухъагъ. Ар 19-иубитыгъиэ къышыфашызэ, «Единэ Россием» илэшхъэстхэм кадрэхэм ягъэнэфэн епхыгъе унашьохэр аштэштых, шъолтыр къутамэ-

хэм мылькоу къафатлууцьштим хэплээжьыщых.

Адыгэ Республикаем и Лышихъэу къызэрхигъэштэймкIэ, Адыгейим рейтингим чыпIэ дэгъу зэрэшиубытгъэр зэпхыгъэр республикэм хэхъоныгъэ яшынымкIэ яофтшко зэрээшшуахырэр, партием ипрограммэхэм, хэгъэгум политикэу щылхырашырэм, Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинным къыгъэуцугъэ пшъэрыльхэм язэшшохын республикэм исхэм цыхъэ зэрафашырэр ары.

Адыгейим и Лышихъэу зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, аш фэдэе рейтингхэм яшыльохшо къэкло. Лъэныкъо пстэури къыдалытээ, партием икъутамэхэм

яофтшэн зэрэзэхашэрэм уасэ фашынымкIэ, щыкIагъэхэр къыхагъэшынхэмкIэ ыкли игъом ахэр дэгъэзэжыгъээнхэмкIэ ахэр амалышоу щытых.

«Цыфхэм къызэрэддяграштэрэм ыкли цыхъэ къызэрэтфашырэм типшээдэкIыжь нахь къагъэльэши. Тиофтшэн къедгъээлыхи хъущтэп. Республикаем ихэбээ къулыкъухэр яофтшэн зэрэгээлъэштэйм ренэу ыуж итыштых, партие, лъэпкъ проектхэм шуагъэу къафэхуунымкIэ ишыкIэгъэ пстэур талэки тшэцт», — хигъеунэфыкIыгъ Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республикаем и Лышихъэу ипресс-къулыкъу

Лъэпкъ проектхэр яIoфшIэнкIэ ашьэх

(Икзух).

Дмитрий Медведевым пленарнэ зэхэсгыгом кыышуягь партием ифитыныгъэхэр кызырухумэцт гулчээзэхэгъэным кызыэрэдьригъаштэрэй ыкыи партием хэтхэм къяджагь цыфхэм нахчанэй Ioф адашэнэу, ахэм яфедэхэр яшыгкъэу къаухумэнхэу. Аш пае «Единэ Россиим» партийнэ сервисэу «Нацпроекты глазами людей» зыфиорэр, социальне сетьхэм, лъэпкъ проектхэм яхылгагъэх къэбархэм цыфхэр нэлүаса защишащыщхэ общественэ приемнэхэм тематическэ сообществэхэр ашызэхищэнхэу игъо фальэгъугь.

Урысые Федерацием и Премьер-министре кызыэрэхигъэцыгъэмкIэ, лъэпкъ проектхэм яхырышын кыхэлажэе зышлоильхэр зекъогъацогъэнхэм,

партийнэ IoфшIэныр цифрэ шыкIэм тещэгъэним, кадрхэм якъыхэхин мэхъянэшхо яI. Дмитрий Медведевым зэрилтийтэрэмкIэ, партием щыкIощт зэхъокыныгъэхэр шольырхэм къащежъен фае.

Адыгэ Республиком и Лъышхъэу КъумпIыл Мурат «Единэ Россиим» изэхэсгыгь щаштагъэх унашьохэм ягъэцкIэн Адыгеир зэрэфхэзьыр конференцием кыышуягь.

«Дмитрий Медведевым «Единэ Россиим» иофишIэнкIэ лъэпкъ проектхэм ягъэцкIэн ашьэрэ мэхъянэ зэрилэр хигъеунэфыкIыгь. Лъэпкъ проектхэм яхыгь Ioфхэр зэкъамыхъэху псынкIэу чыпIэхэм ашызэшшуахын фае. Тэри, «Единэ Россиим» хэтхэм, ар кытфэгъэхыгь. Хэдзакохэм азынкю нахьы-

бэмэ цыхъэ кытфашы. Ар къэдгэшьыпкъэжын пае ахэр зыфеныкъохэр афэтшIэним амалэу тиIэр етхылIэн фае. Партием ипаши джары кытфигъэнэфагъэр. Лъэпкъ проектхэм яхырышынкIэ хэгъэгум и Президент кыгъэуцугьэ пшъэрлыхэм ягъэцкIэн джащ фэдэ eklonlakl ишыкIагъэр», — хигъэунэфыкIыгь КъумпIыл Мурат.

Адыгеим и Лъышхъэ кызыэрэхигъэшыгъэмкIэ, экономикем ильэнкю зэфшъхафхэм гъехъагъэхэр ашышыгъэнхэмкIэ республикем Ioфхэр зэргэфагъэхэр щызэрхайх, пшъэрлыхэр зэргэфагъакIэхэр зэрауплэкIущт шыкIэш щагъэнафэ, зэльыIэсэвкIэ амал зэфшъхафхэр, социальне сетьхэри ахэм зэрахэтхэу, кыышафгэфедэх.

«Лъэпкъ проектхэр чыпIэхэм ашы-

пхырытщихээ, «Единэ Россиим» цыфхэм яфедэ фэлэжъэрэ, хэдзынхэм апэкIэ гүшIэу ытыгъэр кызыгъэшьыпкъэжырэ партиеу зэрэштыр къэтэгъэнафэ».

Джащ фэдэу «Единэ Россиим» иполитическая конференции кыдыхэлтыгъэ зэхэгүшIэжхэу «Повышение качества работы партийных представителей», «Партия для человека», креативнэ секции «Социальные проекты и работа с молодежью», «Лидерский потенциал и процедура предварительного голосования», «Партнерство с НКО и гражданскими активистами» зыфилохэрэ щылаагъэх. Конференцием икIух резолюции аштагь.

Адыгэ Республиком и Лъышхъэ ипресс-къульыкъ

Язэпхыныгъэ агъэпытэзэ пшъэрлыхэр агъэцкIэштых

Адыгэ Республикем и Премьер-министрэу Сапий Вячеслав Іахъзэхэль обществэу «Россельхозбанком» и Правление итхаматэ игуадзэу Денис Константиновым тыгъусэ IoфшIэгъу зэлукIэгъу дыриIагь.

Лъэнкюхэм язэпхыныгъэ тээптигъэним, шольырым щызэшшуаххэрэ инвестционнэ проектхэм, программехэм банкыр къаухэлжээнхэмкIэ, мэкумэш хызымэтий хэщахэхэм IэпIэгъу афэхуунымкIэ амалхэу щыIэхэм, аш епхыгъэ гъогу картэм итъэцкIэн, нэмикI Ioфхэхэми атегушиагъэх.

ЗэдэгүшIэгъум хэлэжхэгъэх Адыгеим мэку-мэшымкIэ иминистрэу Владимир Свеженец, АР-м экономике хэхъонигъэмкIэ ыкыи сатыумкIэ и Министерствэ ипащэу Къуанэ Андзаур, ыпшъэкIэ зигугуу къэтшыгъэ банкыр икъутамэу республикем щыIэм ипащэу Борсэ Къэплъан.

Сапий Вячеслав Ioфхэбзээм пэублэ псальэ кыышишигъэ, банкыр илIыкIо шуфэс гүшIэхэмкIэ зыфишэзагь. Мэкумэш шольырыу щыт Адыгеим хэхъонигъэ юшынхэмкIэ мыи банкыр иофишIэн зэрээхищэрэ мэхъянэшхо зэрилэр, ильэс чытагъэхэм къакIо къэтэнхэмкIэ зэгурьонигъэ азыфагу ильэу зэрээдэлажъэхэрэ хигъеунэфыкIыгь.

Вице-премьерым кызыэрэиудаагъэмкIэ, Адыгэ Республикем и Лъышхъэу КъумпIыл Муратре Урысыем мэку-мэшымкIэ иминистрэу Дмитрий Патрушевыимрэ мыи мафхэм Москва щызэшкIагъэх. Шольырым социальне экономике хэхъонигъэ юшынхэм Ioфхэхэу епхыгъэхэм атегушиагъэх, аш кыдыжхэлтигъагь пшъэрлыхэрэ зэшхогъигъэнхэм фытегэпсхэхэгъэ гъогу картэе республикем къыхихын фаеу зэдаштагь.

Адыгеим имэкумэш хызымэтий хэхъонигъэ юшынхэмкIэ, ыпэкIэ лыкIотэнхэмкIэ, чыгуулжэхынхэм, бывымхууным афэгъэзагъэхэм IэпIэгъу ягъэ-

тъотыгъэнхэмкIэ «Россельхозбанком» икъутамэу республикем щыIэм IoфшIо егъэцкIэ, ашкIэ аш ипащэ тифэрэз. Тапэки мыш фэдээ зэпхынгъэ, зэгурьонигъэ тазыфагу ильэу Ioф зэдэштэнхэм тышэгугы, тэ талъэнхыкокIэ къиттефэрэр зэкIэ зэрэдгэцкIэштым щеч хэлъеп, — кыIуагь Сапий Вячеслав.

Адыгеимрэ банкырэ зэфыщыкIэ дэгъухэр зэряIэхэр, зипшъэрлыхэр дэгъую зыгъэцкIээр шольырхэм республикэр зэрчишыр, гъогу картэм къыдихэлтигъэ лъэнхык постэри зэрифшуашэу, гухэлъэу щыIэм диштэу юшынхэм зэрэшыпхырашырэр кыIуагь нэужум гүшIээр зыштэгъэ Денис Константиновым.

— Агропромышленнэ комплексын хэщахэхэм IэпIэгъу ягъэгъотыгъэнхэм фэдорышIэрэ

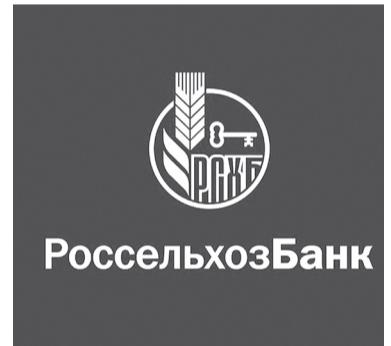
программэ зэфшъхафыбэ банкыр иI, ахэм къатырэ амалхэр постэуми кызфагъэфедэн альэкIыщт. ГүшIэм пае, мы ильэсэм бэдээгъум и 1-м юшIублагъэу мэкумэш хызымэт цыкIухэм финанс IэпIэгъу ягъэгъотыгъэним ипрограммэ итъэцкIэн едгэжъагь. Аш dakloy, посуплэ зэзыгъэгъоты юшIоигъохэм тибанк ипотекэ кырахын альэкIыщт, аш процентэу пыльэр хэпшыкIэу нахь макIэ тшыгъэ. Джащ фэдэу юшIоигъэм епхыгъэ кредитхэри бэхэм ашIогъэшшэйоньшт, — кыIуагь Д. Константиновым.

Республикем имэкумэш отраслэ зыпкь итэу хэхъонигъэ юшынхэм зиахыхохэхэр зэрэфэрэзэхэр къыхигъэшыгь министрэу Владимир Свеженец. Чыгуулжэхынхэм, бывымхууным, нэмикI мэкумэш лъэнхыкхэм ахэщахэхэм

банкыр фэгъэкотэнхэм илэу чыфэхэр къазэраритырэм, грант IэпIэгъум яшIогъэшо кызыэрэхкIорэр ведомствэм ипащэ хигъеунэфыкIыгь.

«Россельхозбанком» икъутамэу Адыгеим щыIэм IoфшIэн зэрээхищэрэм, анахэу ынаэ зытыригъетэре лъэнхыкхэм, тапэки пшъэрлыхэрэ зыфишэцкIэштым къатегушиагь аш ипащэу Борсэ Къэплъан. Республикем щызэхагъэуцогъэ гъогу картэм ишIуагъэкIэ тъэхъэгъэшхуухэр ашынхэ зэрэлжээгъэ, аш кыдыжхэлтигъагь. АшкIэ зыфишэцкIэштым зышигъохэм тибанк ипотекэ кырахын альэкIыщт, аш процентэу пыльэр хэпшыкIэу нахь макIэ тшыгъэ. Джащ фэдэу юшIоигъэм епхыгъэ кредитхэри бэхэм ашIогъэшшэйоньшт, — кыIуагь Д. Константиновым.

— Республикем къыщыдагъэкIхэрэ къое зэфшъхафхэр, нэмикI продукциехэр тикъэрэлтигъо имызакуу, нэмикI чыпIэхэм дэгъую ашашэх. Ахэр зыщыуугъэкIхэм пльэкIыщт

РоссельхозБанк

бэдзэрхэр къэгъотыгъэнхэм, ахэм ахэщахэхэм яшыкIэгъэ финанс IэпIэгъум ягъэгъотыгъэним, фэгъэкотэнхэм зиэхэ кредитхэр алэкIэгъэхъэгъэним түтегушигъэним тифхъязыр, — кыIуагь Денис Константиновым.

Къыхэгъэшыгъэн фае, 2019-рэ ильэсэм бэдээгъум и 1-м юхуулIэу банкыр икъутамэу республикем щыIэм «икредитнэ портфель» сомэ миллиарди 7,6-м юху. Мы ухьтэм юхуулIэу клиент 53543-мэ яфэо-фашихэр ёгъэцакIх. Банкыр икартэ лэжапкIэр къиханымкIэ зээгъынгъэ зыдашыгъэхэ организациехэм япчайагь 429-рэ мэхъу, ахэм ашыщу 340-м – бюджетым епхыгъэу Ioф ашIэ. Мы ильэсэм тельйтэгъэ инвестиционнэ программэ зэфшъхафхэм банкыр ахэлжэхэн гухэль иI. ГүшIэм пае, фэгъэкотэнхэм зыпиль (проценти 5-м нэс) сомэ миллион 300 хъурэ чыфэр Красногвардейскэ ѹэ заводым мы ильэсэм Iэкигъэхъанэу ары. Джащ фэдэу пшъэдэкIыгъэу ыхырэмкIэ гъунэпкье гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Картонтарэм» сомэ миллион 500 банкыр идепозит рильхъагь. Предпринимательствэм хэщахэхэм чыфуу ариятэрэм ипчайагь хэгъэхъэгъэним банкыр икъутамэ тапэки пыльыщт, аш фытегэпсхэхэгъэ зээгъынгъэхэр лъэнхыкхэм зэдашыгъэхэ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтир А. Гусевым тырихъагь.

Илэнатэ Гухьагъ

Урысые Федерацием и Президент и Указкэ Шумэн Байзэт Азмэт ыкъор Адыгэ Республикаэм и Апшъэрэ хыкум и Тхаматэу агъенэфагъ. Ар илэнатэ зэрэухъэрэм фэгъехыгъэ юфтхъабзэр Адыгэ Республикаэм и Апшъэрэ хыкум и Унэ тыгъуасэ щыкуагъ.

Мышыгъ, а чыпэ дэдэм зэгъешүж хыкумушыям ишшэрильхэр щигъэцэклагъэх. Нэужым Теуцожь район хыкумым ихыкумушыям агъенэфагъ. 2008-рэ ильэсийн тағъэгъазэм и 10-м Адыгэ Республикаэм ихыкумушыям яквалификационнэ коллегие иунашоукэ ящэнэрэ квалификационнэ классыр къыфагъэшшошагъ.

Джаш фэдэу Сергей Рудаковыр Адыгэ Республикаэм и Апшъэрэ хыкум исистемэ ильэс зэкэлъыклохэм гъэхъэгъешшоу ўшыгъэхэм къашууцуу. 2018-рэ ильэсийн республикаэм зэкэ ихыкумхэм уголовнэ юф 2238-мэ, граждан юф мин 44-м ехъурэмэ, административнэ укъоныгъэхэм афэгъэхыгъэгъ. 1987-мэ ахэлъягъэх. Джа къэгъэлъэгъонхэм къашимыгъакэу, ахигъахъозэ Шумэн Байзэт иофшээн ыгъэцэлэнэу зэрэшгүгъихъэрэй ашкэ къыхигъэшагъ.

Гущынэ лъигъэктэгъ Къэралыгъ Советын — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр.

— Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Къумпыыл Мурат, депутатхэм ацлэклэ Шумэн Байзэт илэнатэ зэрэухъагъэмкэ сибуултуу сиғэгүшшо, — elo аш. — Ар илэнэсэнэгъэ дэгүү зиэ юрист, хыкум сообществэм ифшюшэ автортитет зыцыйишижын ылъэгъигъ. Джаш фэдэу хэзгъэунэфыкыимэ сибуултуу зиполномочиехэе япальэ икыгъэ Трахъо Аслын юфэу ўшыгъагъэр. Адыгэеим ихыкум системэ хабзэр щигъэптигъэхэн ашкэ илахъышу хишыхъагъ. Тишъольыр и Апшъэрэ хыкум иоф-

шлэклэ зэтеууцаагъэ, иунашоу ашыхэрэм язэфагъэ тапэкли къышамыгъакэу зэрэлъягъэктэштэм сицихъэ тель. Мэхъанэ зиээр — законодательнэ, гъэцэклэ ыкки къэралыгъ хабзэхэр зэготхэу зэдэлжъэнхэр.

Мэфэкл юфтхъабзэм икэух Адыгэ Республикаэм и Апшъэрэ хыкум и Тхаматэу Шумэн Байзэт къэзэрэгъоигъэхэм зыцыйишижын ыгъэшагъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путиним, федераль нэ ведомствэм ишаа Вячеслав Ле-

бедевым, икандидатурэ къэзигъэльэгъэ Трахъо Аслын, Адыгэеим и Лышхъэу Къумпыыл Мурат цыхъэ къыфаши къызэрэдьрагъэштэгъэмкэ зэрафэрэзэр къыуагъ. Пшъэдэкыжь инэу ыхъырэй зыфэдер зэрээхишыкырэр, лъэнэкъо постэури къызэрэшгүгъырэр къызэригъэштыгъыщыр ашкэ къыхигъэшагъ.

ІЭШЫНЭ Сусан.

Сурэтыр Іэшынэ Аслын тырихыгъ.

Ліштэгъу планэ хъугъэ

УФ-м социальнэ страхованиемкэ и Фонд Адыгэ Республикаэмкэ ишъольыр къутамэ зызэхашагъэр ильэс 25-рэ хъугъэ. Мэфэкл зэхахъэм АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар, АР-м иофшэнымкэ ыкки социальнэ хэхъоныгъэмкэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч, фондым ильэсийбэрэ юф щызышлагъэхэр, непэ шылажъэхэрэй хэлэжъагъэх.

рыкъо Людмилэ, нэмийкхэри.

Нэужым мэфэкл зэхахъэм къеклонгъэхэм къафгушуагъ Мирзэ Джанбэч. Фондым ишынэгъэ езыпхыгъэу, иквежканлэ щыгъэхэ ветеранхэм шхъэклэфынгъэ къызэралэжырэр игуцыэ къыцыхигъэшагъ. АР-м иофшэнымкэ ыкки социальнэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ ишитхуу тхылхэр зыфагъэшшошагъэхэм Мырзэ Джанбэч аритыжыгъэх.

Урысые Федерацием социальнэ страхованиемкэ и Фонд Адыгэеимкэ ишъольыр къутамэ ишаа Натхъо Разыят тарихыр, непэ шырээрлихэр ялхэр, ахэм язэфхысыжхэр къылотагъэх. Ашкэ къызериуагъэмкэ, 1889-рэ ильэсир ары Урысыем ирабочхэр страховкэ шыгъэнхэр алэрэу агу къызыгъигъэр. 1903-рэ ильэсийн мэкьюогум и 2-м фабрикхэм, заводхэм алытхэу тхыамыклаго къызэхъулэхэр, ахэм яунагъохэм арьсхэм ахьщэ лэпилэгъу ятыгъэхэн фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцагъэр аштагъ.

— Непэрэ мафэм ехъулэу страховай визносхэр нэбгырэ, учреждение мини 10-м ехъумэ Адыгэеим щаты, гуртымкэ ю-

фышэ нэбгырэ мин 92-м къехъух. Ильэс къэс Фондым ишшэрильхэм ягъэцэлэн сомэ миллиард фэдиз пэлтэгъахъэ, — къыуагъ Натхъо Разыят.

Фэгъэктэшнэгъэ зиэхээ цыф купхэм ильэс къэс санаториехэм, курортхэм къашялээнхэм сомэ миллион 11-рэ мин 566,9-рэ анауягъахъэ. Сэкъатныгъэ зиэхээ нэбгырэ 500-мэ путевкэхэр афащэфых.

Фондым чанэу юф щызышлагъэ, джы пенсием щылэхэ ветеранхэр Натхъо Разыят къы-

хигъэшагъэх, ахэм шүхъафтынхэр аритыгъэх. Ведомствэр Адыгэеим къызышызэуахым пащэу илэгъэ Василий Шелягиним анахъэу зыфигъэшагъ. Ар ильэс 30-м къехъурэ гутиныгъэ хэлтэу зыфэгъэзэгъэ лъэнэкъом фэлжъагъ.

Мэфэкл юфтхъабзэр заухым постэури зэхэтэу сурэт зытырагъэхыгъ.

ГҮНЭЖХҮҮКЬО Сэтэнай.
Сурэхэр Іэшынэ Аслын тырихыгъэх.

Юфтхъабзэр рамыгъажьээ Фондым ишаа Натхъо Разыят Наталья Широковам учреждениер къыригъэлъэгъугъ, иофшэхэм нэуасэ афишигъ. Нэужым мэфэкл зэхахъэм пстэури къышызэрэгъоигъэх.

АР-м и Премьер-министрэ игуадзэ Адыгэеим и Лышхъэу Къумпыыл Мурат ыцлэклэ къэзэрэгъоигъэхэм шуфэс гүшшэхэр алигъохыгъэх, мэхъаншхо зиэ мэфэклымкэ къафгушуагъ.

— Фондым иофшэнышхо

егъэцакъ. Республикаэм щыпсэухэрэ цыфхэр социальнэу къеухъумэгъэнхэр ашкэ ишшэрильхэр шхъялэхэм ашыщ, — къыуагъ Наталья Широковам. — Тапэкли шууигъэхъагъэхэм ахэжъуяхъоу, шууиофшээн къышымыкэ шууспсэунэу шуфэсэло.

Ильэс зэкэлъыклохэм иофшээн чанэу зыгъэцэклагъэхэм УФ-м социальнэ страхованиемкэ и Фонд ишитхуу тхылхэр Наталья Широковам аритыжыгъ. Къыхагъэшагъэхэм ашыщих Наталья Голубевар, Мам-

Тизэдэгүүшүүлэх Іэгъүүхэр

ХҮРМЭ Хүснэгт

«Сэ сыцЦыфыгъэу ясIon слъЭкЦыщ»

Усаклоу, тхаклоу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналистэу Хъурмэ Хъусен бэдзэогъум и 7-р кызыыхъугъэ маф, ильэс 73-рэ мэхъу. Ашкэ тыгу кыиддеэу псауныгъэкэ, творческэ гъэхъагъэхэмкэ тыфэлъало.

Хъусенэ лішілгүнүкъом ехъульгээ матхэ: усэ тхыльхэр бэү ыкыл прозэклэ тхыгъэ ро-манхэу «Шулъэгтү нэпілэхъ», «Тиурам тыгъэр къышыкъокы» (тхыльиты хьоу) зыфилохэрэр къыдигъэкыгъэх. Драматурги-емкін гъэзагъеу шууклае шла-гъэу юф ешіл, ытхыгъэхэ пье-сәхэм ашыщхэу «Пщэ фырж-хэм ядунай», «Гоцэмымыдэ ины-сәхэдак!» зыфилохэрэр Адыгэ Лъэпкь драмтеатрэм щагъэуцу-гъэх, цыфыбэу яплыгъэхэм ахэр агу рихыгъэх. Хъусенэ усекло-тхэкло къодылеп, сурэт-шынымкін Іепэлас, зэкіл итхыль-хэр исурэтхэмкіл егъекләраклэ. Джаш фэдэ къабзэу ыгу етыг-гъэу 1980-рэ ильлэсүм къи-щегъягъа гъэзетэу «Социалистическа Адыгейим», аш ыужылоу «Адыгэ макъ» цээу зыфашыгъэм литтофышлэу, от-делым ипащэу, редакторым игуадзэу щытыгы; джы пшъэ-дэктыхъ зыхыыре секретарь, щылэнгъэр дэгью изышыкы-гъэ цыф чъэпхъыгъ.

Ильэсүбэм адыгэ литературам хъалэлэу щилжээрэ Хъурмэ Хъусенэ упчэ заулэктэ зыфэлдьэзарь.

— Тыдэ къынфикIыгъа
усэныр? Къина ар е
псынкIа? ШъулIакъо
хэтыгъэха гүпшигэ-
кIо-юрIомаклохэр?

— Адыгэхэм зэралоу, мы дунаим зы Ioф горэм фэмышу цыиф кытхехъорэлын фае. Сэ сыңыкылзэ гүштээм сыйкілдээ-кыныр кызыздэсштэгъагь, сыйкызызхехъухъэль уахътэри куаджэхэм нахыыжь лыжъ юшыбэр задесыгъэр ары. Къесэшлэжы ахэр пчыхъапэрэ зы чыыпіл (унэ) щызэрзэугъоихэти, чэщныкъо klasé нэс зэрэзхэс-сыщтыгъэхэр; къебарыжъхэр, орэдыхъхэр, усэхэр, хууль-шлэгъэ гъашэгъонхэр — «Фэрзээзаор», нэмыкіхэр ашлэхэу къыззерауатэштыгъэхэр, орэдым фэлазэхэу, мэкъэ дахэ зилэхэри ахтагыгъ. Ахэм ашыыгъ сяяткіл къыспэблэгъэ дэдэу (зашитлум ябыныгъэх), Ioplote-кло гъашэгъонеу, ышлэрэр бэу Хъурмэ Шъэукъар. Типлакъокі Шапсыгъэ тышыыгъ, къэкошынэу зэрэхъугъагъэри, тэ, Хъурмэхэм, тятэжь плаштэу Шъэубыкъу ильяс 13 фэдиз ыныбжъеу Кавказ заом икэуухэм адэжь

мы чыпіләхәм къызәрәкәгъа-
гъэр Шъеукъарә къыуатәшты-
гъәх; етланә ар лы хуи, ла-
къом лъапсә үдзыгъ. Тиунәкъоң
Шъеукъар тхыдәуатәр лыжъ
рәхъватәу, ышірер бәу, гулты-
тәшхо илагъ. Упчәкъегү бәре
ашыщтыгъ, шләжъ дәгъу зәриләр
къапшізу, джәуапхәр къытыщты-
гъәх. Ильес 92-рә къыгъешшагъ.
Арышь, ахәм ықли сятэ-сянәхм
къяшләкъыгъе дунаим яләшүлүс
къысплұшысыгъ зыгорәүштәен

— *Анәдәдә птыхыгъағъэр
угу къекылыша, ильес
тхапаша уныбжысыгъэр?*
— Хыакіещым щызәхәсхі,
еджапәм тызыщырагъаджи сүгү
щызәхәхъағъәу, сә шыхъәкі а
зәкіеми сахәтәу, сыйтыси тет-
радып пәсү стхыгъағъә, аш дә-
жым я 6-рә классым сисыгъ,
сыукытапәзә, сидми гү тесші-
хы, ар адыгабзәмкі тикәлә-
еъяджәу Кірәщә Къан Айдамыр
ыкъом езъельәгъуяғъ. Тхэкі
шапхъәхәр, къапломә шишогъор
пшіленхә зәрәфаехәр, аш паекі
къыхаутыгъәхәм уяджәныр зә-
риышыклагъэр къысилогъая.

Джащ къыштегъжъягъэу сылкомы сыйчъеми, пчыхын, пчэдъжыни а тхэн һофыр къыссыгъугъ, джащ фэд сурэтшыныры сыйцикү дэдээзэ езгъажын, сикласе хүгугъэ. Ау гущылэм ыкlyачэ ыкылыу къызыштыхъуре уахътэхэри къыхэкъыштыгъэх. Анахъэу зыпкъ итэу усэныр къызысштагъэр еджап!эм иапшьэрэ классхэм сарыс зэхъур арьими, ифешуашэм нэсэу һоф зыдэсш!эжъэу зезгъежъягъэр, къыхэссытуххэу гу зысшыгъэр дзэм сыйкъызекъыжыр ары.

— Литературэр чыыг дахэм фэд: күтамэхэр — поэзиер, прозэр, драматургиер щызээгвирэк! Ахэм ашыщэу о угу нахь зылъызы-шэрэр?

— Сәркілә ахәр зәфәдәх. Апә усәр ары зәрезгъәжъагъәр. Ащ зә узыпәүцокілә, шъхъәм масти хәльъеу, угупсәфырәп, ренәу зыгорәм уегъапә, ульәхъу, къөгъоты — жыыкъәштәгү оғботы; пыодзәжъы, уқытұпщырәпшы, ульәкүлатә. Усәнүр сәркілә гаппе: жыныч-зәпәжъы макъеу хәлукыларәр сипсихо Фарзә ичъә псынкілә фәсәгъадә, джащ фәд жыри, псыри — дунаим ыпсә ахәм зәклеми ахель. Жанрәхәм афәтъехыыгъәмә, зымкілә къемышошурәр адрәмкілә къәою; жанрә пәпть образ гъепсынмылә шілгъя гъенәфагъя

хэль, зибэ пшIэрэм укIигъэгьо жырырэп.

*— Охьтэ зэхъокыны-
гъэхэр нтхыхэрэм си-
дэүүщтэу аицхыры-
птиххэра?*

— Щыэкіл-псөукіем, аш ичпээ
гу ит Цыфым, лэжъэкло іапшъэ
мыштыжъэу народым ыкіи
къяштакыгъэу хъурэ-шлэрэм
ренэу гүкіе сахэт: лъэпкым
иблэкігыни, изаун, илотжэх мас
фи, хэзьэгушохтыгъэ СССР-р
зэрэзэбгырачыгыни, непэ ты-
зыхэт щылаклери усэхэми, си-
романхэми, сипьесяхэми темз
шхъялаэу ялэх, апхыректих.

— Узнамысыгъэу, гур зыкъэмтасхъэу шихымэ шилюгъор?

— Бэ өгжэжьагээү сиэр, ау
ренэү сыйхэрэп. Ауми, гупши-
сэр кызыкюорэм — орэчэнти-
къу, орэнэфшъагуу, уештешы-
(мы уахътэр ары шапхъэ сфер-
хуугъэри), гум уимыгъэгупсэ-
фэу бгъэм дэлтыр уфэсакын-
мэ, уедхашлээ, кылдэбгъэкын-
фаеу мэхъу. Ащ дэжьым шхэни-
чыенни, нэмыхишилоо фыж-
щылэп, зэкшошыгыхъэ гупши-
сэу къекуагъяар, етланэ гум го-
пэгъур текыгъэу, икшэрийн
зыкъеоштэжбы. Зы мафэп ныла-
тызэрэшылээр? Гузэжьопх псын-
хийн уахътэр кытшхъащыт
зэкшоо кылытэжьэу, блэгъээ-
кырэм узэрэгкээмыхъажыщтым
нэмыхишилоо кызызэрхуущтым уикын-
дыеу уиыгъ. Сымытхыгъэу
сшэмэ сшлонгыни щыл: тарихын
льяпсэ зинэ тхыльтыр зэкэмийн
анахыщын, пфыкшэхъаэмэ.

**— Нен пихыхэрэд зы-
фэдэхэр, ахэр анахъеу
зыфэгъехъыгъехэр?**

— Усэхэр сыйдигүүи сэтхыхаа
Ау роман е пьесэхэм ауж, нээмык гупшысэкіе-шыкіем узхэтигээ уж, усэхэм афэгээзэжыгыгаа мэхъу. Мы аужырэе уахтэм етлигыгээ драма тургиемкіе гъэзагъяа сыйтхагьыг сыйгупшысагь. Пьесэр тхыгьо шлон, ааш зэкіе гъельшыгьэ-зэгъэпшыгьяа, геройхэм яшэн хабзэхэри, хъурэ-шлэрэм зэрряхьулшэхэрэри, зэутэкіныгьяа азыфагу илъыри, гумэ ащечээр аклэхэкырэри, щебзээшэ күдьиши гъэм фэдэу, сюжетри, композициери, зэкъодзэлшэ-егъэжье-пэри, кіеухыри зы гупшысээ

класкэл щызэфемыщағъехэмэ хүүтэп, гушигээ пэпчийн ууучызыэ, а зэкіэр зэбгээкүнүр ишыклагь, ау зэ піэ къызихъекіэ, уегупсэфылэ. Мы ильесым пъеситу сүүхүжыгъэ, лакъырдым сыйдехыхы, «Шъофым ит джэнэттып!» апэрэм сыйзеджагъэр, цыф акылым, шыкіэм, һенатіэм къемышіжкыненү тывэрэзэрхъокырэм ехыллагь. Ятлонэрэр адыгабзэм фалъахынг.

Лъэпкъ юфэу бэ къеуцурээр, пъесэу стхыгъэм янахыыбэр ахэм яхыилагъ; уцыифмэ, ушы-Іэнныр зыфэдэр, ушы-Іэнным къикырыр — узэфэнэыр, ощ фэдэ цыфым уфэнэфынэнныр; щы-Іэнныгъэр зэкэ зэрэбэн зэ-пымычыжьыр, узэрэтекиоштым цыхъэ сидигьуи фуыи-Іэн зэрэ-фаер ашыкыгъягъутхыыгъ.

— *Джыри зы упчIэ.*
Унагъор, уиғупсэхэр,
уипхъорэльфхэр къыбде-
Iэха, хъаумэ уагъэохъуа?
О пфада ахтата ахэм?

хэр ары.
— *Онсэу, Хъусен,*
уахьтэ къыхэнхи ты-
зэрэбгъэгъозагъэмкIэ.
Уиильэсхэр нэфынэнхэу,
уигупшисыэ чанэу, лъэ-
рыхъэу Ѣштынэу, исау-
ныгъэ пытэ уиIэнэу
тынфэлльяIо ыкIи укъы-
зыхъугъэ мафэмкIэ
тынфэгүшIо.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Үсэхэр**ХҮРМЭ Хүсен****ЛЭУЖ ХЯКЬ**

Уянэрэ уятэрэ бгээтэлтэжынхэм
Нахь хазабышо щыэу пфэонэп.
Ау опсэуфхэ зышхамысыжхэу
Тызыщапугъэ хэпэжэй унэм
Кыыштыфесакхэу апсэ къенежышь,
Ар тухумэнэр хякьэу тфеххужь.

А лъэпкь шэнэу тягэж пашхэхэм
Ллэшэгъу чыжжэмэ къацыдехагъэр,
Сыдирэ уахьтэл эзэлгээльаплэу,
Неуцырэ мафэр ашкэ яппланлэу,
Унэгъо лячэр агуумагь,
Джэнкью машор апсэу щыблагь.

Земанхэр тэркэ анахь жьальмхеу,
Е шуцэр зыкы кытшхамысыхэу,
Аджалы къекыр щытфихахыгъэу
Хэкынпэ закъор зыщищэгъуагъеми,
Нарт Саусырыкъо имистху машоу
Ллэужышэнтгэгъэ хякьым игашо.

Джыри адигэу тэ тызэплъижми,
Ипплышишо зибэ кытхэнэжыгъэр,
Лъэпкын къеххуплэрэм гур ыгъэуэз,
Гупшишо хыльтэр ренэу сигъурзэу
Тызфедэ хуугъэр сфермыгъэнэфау
Тызынэсыгъэр зэсэгъезафэ:

Лъэпкьшхээлтэжыр непэ тимаки,
Тигушонгыгь блэкыгъэ закл.
Ильэс миныбэм тищхэпс лячэр,
Гъашэм тилэгъэ тыхъ унэгъуачлэм
Маклэп ахтээр джы бгынэжыгъэр,
Джэнкью яжъэр щыутысэжыгъэр.

СЛЬЭ КЫЗЭРИХҮЭУ ЧЫМ СЫТЕТЫГЬ

Гъэпсэф зымыэ гу ехыжагъэр
Алахъэм еш кызыщуущтыр,
Сшонахь мэфешшоу сывщемыжагъэр
Арынкы мэхъу ар зытефэштыр.

Къелцыкыгъор джы пшысэ дахэу,
Зыщитлэгъуажыре ныбж хэктотагъэм
Кыыштидгурэшо тпсэ зэрэмахэр,
Тшоингъу дгээльаплэ уахьтэу къенагъэр.

Ау гугэ лягзу зэ тызыати,
Тынэмисышуузэ ткуучиэ зэтгэгъэр,
Тигъашэ фэдэу нахь чыжъе хуугъэр
Тпсэ дэктосэжы тьысыжыре тигъэр.

Гъэпсэф зымыэ гу ехыжагъэр
Сшерэп сыхьатеу кызыщуущтыр,
Анахь гушуагъом сывщежагъэр
Арынкы мэхъу ар зытефэштыр.

Ау сэ сипсэуэ къесон слъэкыщ:
«Сльэ кызырихүэу чым сывтетыгь.
Сылагьэр башэ кыслымыгъижими,
Кыслымыгъижтыр нахь мэклэшт.»

ПКІЭНЧЬЭУ ОШЬУГЬО

Пшоингъо бжыгъэр о кысыбгээпкы,
Сичиц къельнэу кызыщыгъэхьоу
Сиусэ сатьр пэпчь оутхыпкы,
Шээфэу скъоль щыэмэ укыщылхыоу.

Ау кыыбгурьорэп сэ сыгу бэшлагъэр
Бгээгур шозэжкоу зэригынагъэр,
Дунаим щыхъуре сид хуугъэшлагы
Игумэкигъоу аш зериштагъэр.

Рэхьат имыэу аш пае сакъэр
Чым ижыкыаша сывкэдэлкы.
Хэти ер фильми, ишхъухъ цакъэ
Сэ сильзэу сыгу кюцырэлкы.

Анахь гүгэшхом сиринжагъэм
Цыфыгум ищеч сидигъу эзэспхырэр.
Джары сид усэ сэ кысыдехагъэм,
Шхъэ кырыкыуагъэм фэдэу
зыкэстхырэр.

***

Мы дунаижьым зэкэ щытасхъэр,
Псыхъо гулалэу щыблэчы уахьтэр.
Зэтэлэжэнэу тлэклэлэп нахьтэр,
Ар тшээз мылькур зэхтэпластхъэ.

* * *

Зыхатшэу хадэгъур
нахь благъэр къекуатэ,
Зыэклимытупшэу аджалым иладэ
Зэпимыгъэу мэлэтхъо-льятхъо,
Зэхэдэ ымышэу тпсэмэ къальэтхъо.

* * *

Жэдэль зымыэ шы ехыжагъэр
Къемыуухэу уахьтэр лъекуатэ.
Гугъэр ытамэу псэуфъэр хэта
Аш дэхьу шлоигъоу демычъэжагъэр?

Сигъашэ щыщ

Къелгү стырыр сэ ступшыгъаш:
А зы нэбгырэр джы сиккыкъаш,
Сышишэжышишурэп сиккэрычыгъэр,
Сшоингъу сигъашэ исхэм кыскыгъоу.

Сыфай сид кыни кыстыригъакъэр,
Сигъашо дахэ щысмыгъакъэр,
Спсэ тхъам схэхыфэ сифэпсэунэу,
Игугъеплэшшоу сэ сиринэнэу.

Ау ежь ыгу иллыр гуригъуай,
Ашкэ сидигъу гушигъуай.
Ау сэ сиубытэр аш ытыкъын,
Къызфезгэшшынэу псэ закъор тин.

**Гүшүэз закъу
о кыыпфэмэйорэр**

Уишэн зэокыкыэ зызэрбгээпсээрэм
Джыри джэндэшшо сшхъэ кыирегхахъэ.
Ар о къимыдзэу узэрэгшшопсээрэм,
Нахь сигъэгубжэу сиккыбжхахъэ.

Зызакъу джыдэдэм сшэнэу сывзафэр,
— Къэплонэу ары угы зыдещыгъэр.
Ау о ольэгъуми синэу хэфау,
Шырыты дэдэу укъэгушыгъэр.

Оло: «Гыенир хуульфыгъэр напэл,
Гуцэфэ нэкыр ращэкырэп лапэм.
О лыгэшшэу аш ухельласэ,
Узфыгэштэххарэм имыэу лялпсэ.»

Ольэгъу машом сэ сывзэристирэп,
Гүшүэз закъу о кыыпфэмэйорэр.
Ау зэхэсэхы угы кытеорэр,
Сычимынэнэу ар зэрэгүлэрэр.

УХЭДЭШЬУРЕП

Хуульфыгытлур
О пфэгошырэп —
Угу щечальэр
зэдьтес.

Шуульэгъуитлур
Гум фэщэчырэп —
Зыпфагъэлэу
къюодыс.

О джэндэшшоу узэрхэтим
Щытеолхъэ.
Шытеохи,

Ау джэуапыр умыгъотэу
Зэм опыхъэ,
Зэмэ омэхы.

Адэ псынкыа узээзшырэп
Угу пымыкъэу,
Ау нэмийкъэу

Къыкыокыгъэм зызеришшырэп,
Илүшхыпцэ
Шхъухъэ уцэу
Къыпфуфагъэр

Къыпшыхъуагъэр
Машом уистэу ухэтыныр,
Пфэмийлэкимэ ухэдэныр?

Хуульфыгытлур
О пфэгошырэп,
Угу щечальэр
зэдьтес.

Зым тлэклу шлагъэр о укыгъу,
Адрэр непэ уикэшшыгъу.

**НЭПЛЭХЬ
Поэм**

1

А пшысэ мафэм
мэлэич нурэр

къыпшештэтыкъэу,
Уидэх машо
шульэгъу заклэу
къысщыхъуагъэр.
Узэрэсшагъэм
иэшшагъакъэ
шульхъэм темыкъэу,
А зы дунаим
тызэртэтир
сигушоигъуагъэр.

2

Усимыягъэм,
учиэснэнным
ситеещынхъэу,
Нэужым инэу
сипфэгумкъэу
къесыулагъ.
Тхапшыри хууль
шуюлэгъо-благъо
сэ къыщыхъуагъэр,
Сыккэпльэгъунышь,
о къысэплонэу:
«Садэжь еблагъ!»

3

Етланэ гуитлоу
зэкъорыпсэум
зэфигъэлэгъэхэр,
Зэфэкшэгъохэу
гугъеплэ 1эшшум
зэрищэлгаагъэхэр,
Сигъашэ тигъэр
укыщепсигъэр,
сигу укыхъагъ,
Тизэфшэшыпкъэ
Нэпсэу чьэгъонэу
Плэ зыкыслихъагъ.

4

Джы сэ къысшошшыгъэр
сывыщыпсэурэ
дженэт дунаеу.
Сигъэбатэштыгъ
шульэгъу насыпэу
щисиунаем.
О пшыпэ мазэм
зэпигъэштэтире
нарт Сэтэнаеу,
Шхъэгъэшшо лъагэм
игошэ пагэу
усипкыхъагъ.

5

Ау пшысэ дахэу
къызшошшыгъэр
бэгъашэ хуульэп,
Сеуцолэхъы,
серы рымысэр
сывзрпльэхъуагъэм.
Дэгъоу сшэ пэтми
тызхэти гъашэл
зэрэнэмийкъир,
Джэнэт нэпцыр
гугъеплэ нэкыим
мэхъу щыгъэпсэу.

6

О пцэ къеслюжэрэп
Себгээзэшыгъэр
уйкъангъэбыль.
Шуульэгъу дэхашэм
бжыгъэр шуцлэшхуу
тыребгэхъагъэр,
Тизэфшэшыпкъэ
ицыхъэмийшэу
шхъам къитысхъагъэр,
Псэм узэрхэлээз,
гум уиздэжынэу
джы сэ сывиль.

Сэргкэ шуульэгъум уртхээ закъоу,
Тигъэр усштагъэр, усигушуагъоу,
Цыхъэр кылпфэсшырэм симыгъэсакъэр,
Спсэ ухэлтыгъ анахь гъашуагъэр.

Гугъеплэ дахэу о кылпфэхъыгъэр,
Гъашэл нэмийкъэр джы сигъэлэгъуагъэр.
Уишэн шырытэу сыгу ребгэхъыгъэр,
Джэнэтбзюуу укысцигъэхъуагъэр.

**УЗЭРЭНЭПЦЫМ
СЕУЦОЛЭЖЫГЬ**

Аш пай щымыэр къесыуупшысыэ,
Пшысэ дунаеу къыосшэкыгъэр
Насып сурэтир пышхэсшыкыгъэр
Щагындаакъ лъагэм ущезгэшэссыэ,
Цээ пстэуми сэргкэ анахь сшодахэм
Сырыоджэнэр сэ сиккэсагь.
Сиджэндэшыгъоми сигъэрэхъатэу,
Орэд мэкъэмэ ар сигъусагь.

Ау кылпфэшагъэр о уишулэгъэр
Илэгъе напэр зыфэдэ шыпкъэр.
Шьорышы заклэу о уиуплэгъэр,
Ушыл къэшыгъор уичэуцэпкъэр.

Аш гу хяфизэр кыгъэпльэжыгъэр
Нэфынэ шыпкъэр кыщепсыжыгъэр
Уишорышыгъэр очэп бжыгъэр
Шуульэгъу нэплэхъыр щытысэжыгъэр.

Джы псэм игье зэплижыгъэр
Узэрэнэпцым сеуцолэжыгъэр
Уисурэт инурэ нэгыиф мэхъужы,
Гоу къэшэгъагъэри мэрхъатыжы...

УГУ ГОШЫГЬЭ

Угу зэфэдитлоу гошыгъэр,
Сэргкэ икыгъэр къэшыгъор.
Зэкэри пышыгъупшэжыгъэр,
Зы ныкъом сывтель джы бжыгъэр.

О адэм спсэ щихэохы:
Шуульэгъуу кылпфэшыгъэр
Зилашлу сэбгэшшэгъагъэр,
Нэмийкъим щыпэогъохы.

ДЖЭНДЖЭШ

Аш ёшагъэр джынэс зыфэпсэури...
Ау о пчыкъэу ынэ укъэшшати,
Гоу зизакъор лыгъэм зэлбэгъашти,
Уидэхагъэ фэдэу шуульэгъэр
Зэрхэлэлым джэндэш фыримылэу,
Псэм ушишызэ, кылплиджагъ ар гулэу.

Ори а зым нэмийкъим уемыжагъэр
Кышлобгээшшызэ, фэпшэгъэр лапэр
Къэолэжы лымкъэ гопэ-псапэр.
Адэ таущтэу тхашхом уеззэпшагъэр
Зэлуплэгъум зыгукэ узыштагъэр
Къэбгээнэни нэшлукъим уемытагъэр?

Джаущтэу узфэлэз зышытэжыгъэр
Уихытлоу уяшэ хуульфыгъэгумэ,
Мэшшо тэптир адэптакъо бгээгумэ.
Ау о мыдэрэ игутео пшэ еджэхы.
Ары шхъааем, шыпкъэр пкъэр закъоу
Егээцуушь, укырэлтэе сакъэу.

ГУМ УІЭПЭЗЫ

Нахыпэм зыкъи о уфэдэжкээп.
Спсэу узильаплэм сыхэбгээлэжыгъэр,
Лыы гъоткю-гъуатклоу сывум упээз,
Къасшээ гутгъэм ушысэпэзэ.

Шуульэгъу дэхашэм идуай нэфыщтыгъэр,
Джы чэшши шүнкъэу кысэшшэкыгъэр.
Уилашгъакъэу луушхъэм

АР-м и Парламент

ЛЭЖЫИГЬЭР КЪЭУХҮМЭГЬЭНЫР АНАХЬ ШЬХАЙ

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэмрэ ашт игуадзэу, мэкүүмэш политикэмкэ, мыльку ыкыи чыгу зэфыщтыкіэхэмкэ Парламентым и Комитет ипащэу Шъэо Аскэррэ мы тхъамафэм республикэм ирайонхэм ашыщхэр къакуухьагъэх.

Мэкүүмэш хъызметым иофхэр, анахьэу бжыхасэхэм яуухыжын зэрэкторэм, ар машом щыухумэгъэнэм пае зэшохыгъэ хъугъэхэм защатэгъозэныр ары Парламентым ипащхэр муниципальнэ образованиехэм ашыиэнхэм лъэпсэ шхъялэ фэхууцээр.

Кошхъблэ, Джэдэг, Шэуджэн ыкыи Красногвардейскэ районхэр арых зыдэктогъагъэхэр. Муниципальнэ образованиехэм, мэкүү-мэщимкэ ахэм ягъэорышаплэхэм, псэуплэ кой администрациехэм япашхэм, фермерхэм, УФ-м и МЧС АР-мкэ и Гъэгэорышаплэ иллыклохэм зэшукіэхуухэр адашыгъэх, губгохэр къакуухьагъэх.

Блэкыгъэ ильэсжем ягъэашгээмэ, бэдэдэктээ нахьыбэу мыгъэ губгохэм машом закъыштигъэх. Мэшлөгэхкэсэ къулыкъум къизэртигъэхэм, гъогъуи 10-рэ хъасэхэм машо къащхъуугъ, ашт щыщэу 6-мкэ зэрар ашыгъ. Мы юфыгъом АР-м и Лышихъэ ынааэ тирдицагъ, унэшю гъэнэфагъэхэу ашт епхыгъэхэр яшыгъэх. Ары анахьыбэу Парламентым ипащхэм муниципальнэ образование пэчч ашызэхащагъэхэ зэхэсгэхэм зигугуу ашашыгъэх.

Владимир Нарожнэм, Шъэо Аскэр машор къэмыхъунымкэ шапхъэхэр хъасэхэм икъу фэ

дизэу зэращымыгъэцклагъэхэмкэ ямэрэзэнгъэхээ пхъашэу къяралотыкыгъ, щыклагъэхэр охтэ клякым дагээзжынхуу афагъэштигъ. Фермерэу мы лъэнэ-къомкэ хэуукъонигъэ зышыхээрэхэм администривнэ пшъэдэкыжкыж ягъэхыгъэхэныр шлокл зими юфэу зэрэгчтгэй Парламентым ипащхэм клацэхъыгъ.

— Лэжыигъэр кээзыгъэ имылэу ильюм юхыжыгъэхэн АР-м и Лышихъэ пшъэдэкыж шхъялэу мы уахтэм къыгъэуцхэрэм ашыгъ, — къыуагъ Владимир Нарожнэм. — Бжыхасэхэм лэжыгъэ бэгъуагъэ къатижынэм пае зэшохыгъэ хъугъэр маклэп. Клочлабэрэ мылькушхорэ зыхэлхъягъэ хъугъэ лэжыгъэр къэхумэгъэнхэр шлокл зими юфэу ѿйт. Губгохэм машом мызэу, мытлоу зыкъызраштигъэх, шапхъэхэр икъу зэрамыгъэцклагъэхэм гумэкы шохко къаты. Мы лъэныкъомкэ

муниципальнэ образованиехэм япашхэм ялошлэн агъельэшнэу АР-м и Лышихъэ унашьо ёшыгъ ыкыи ашт ежь ёшхъэклэштигъ.

Районхэм ыкыи псэуплэ койхэм япашхэм къызэралуагъэмкэ, машор къэмыхъунымкэ шапхъэхэр шлокл имылэу зэрэгчэлэнхэ феер къызшилорэхтыльном фермер пэчч клацэхъягъ, зэдэгүүшгэхуухэр мызэу, мытлоу адашыгъэх, ау зымыгъэцаклэхэрэм пшъэдэкыж арагъэхынэу законым фитынныгъэ къызэраримытэром къыхэклиу, зыпари хашыхъан альэкырэп. Фермерэу машор къэмыхъунымкэ шапхъэхэр лэпэдэлэл зышыгъэхэм тазырэу атэралхъэрэхэр нахьыбэ зыхъуклэ, нахьчанзуу ўуж итыштхэу ары ахэм зэдэргаштэу къауагъэр. Хэзэгэхуухэрэхэм ашт фэдэ зэхъюкынгъэ фэшыгъээн феауи альяатаа.

Республикэм имэкүүмэш чыгухэм язытети Владимир Нарожнэм игуу къышыгъ. Ахэм лэжыгъэштуу къатынэм пае ишыклэхээ чыгъэшшоу (гумус) хэльтир нахь маклэ зэрхжурээр, ашт гумэкыгъо къызэртигъэр къыхигъэштигъ. Къэралыгъом зэрэгчтэу имэкүүмэш чыгухэм ашт фэдэ щыклагъэ ялэ зэрхууцээр, УФ-м ихэбзэихъухэхэм я Совет зэхэсгэгэу илгээхээ мы юфыгъор къызэрэшилэтигъягъэр къылотагъ. Ашт къыпкырыкыхээ «Плодородиум» фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект мэкүүмэш политикэмкэ, мыльку ыкыи зэфыщтыкіэхэмкэ Комитетим юф дишлэнэу зэрэглигъягъэм, ашт щыгъэхэфэгъэштхэм ашгыгъэзогъэр Шъэо Аскэр.

Лъэпкэ проект 12-у УФ-м и Президентэу Владимир Путин кээшакло зыфхууцгэхэм, къоджэ псэуплэхэм зыпкэ итээ

хэхъоныгъэхэр ягъэшыгъэнхэм фытегээпсыхъэгъэ программами атегущыгъагъ. Мэз шольырхэу губгохэм артихэм язытет уигъэрэзэнэу зэрэгчмытми Парламентым и Тхъаматэ игуу къышыгъ. Ахэм ящыклагъэр зэрарамышылээрэм къыхэкыкы, федэу къахырээр маклэ, къызэррамыхъырэри нахьыб. Муниципальнэ образованиехэм япашхэм мэз шольырхэм янахьыбэ зыми зэрэтэмытхагъэр, зытыратхэним юфыбэ зэрэпилыр, ашт къыхэклиу зэрамыгъэкабзэхэрэр къауагъ.

Псэуплэ койхэм социальнэ юфыгъо ялэхэр япашхэм къыралотыкыгъ. «Устойчивое развитие сельских территорий» зифилорэ программэм нахьыбэу хэлажьэхэмэ ар юпылэгъушхуу зэрэхууцгэхэм, гумэкыгъохэу зигугуу къашыхъэрэр дэгээзэжыгъэнхэмкэ шлогохэ ин къызэрхыыштим Шъэо Аскэр къигъэтхыгъ.

Мыш дэжьым къэралыгъом мэкүүмэш хъызметым юпылэгъоу ритырэри нахьыбэ зэрэхууцгэхэм ишуагъэклэ, мы отраслэм хэхъоныгъе инхэр зэришыхъэрэр Парламентым ипащхэм къышыгъагъэштигъ. Республиком хъызметшаплэу итим ипчагъэ ильяс къес хэхъо, ахэм заушъомбгъу, технологиэ пэрихэр нахьыбэу агъэфедэнхэм пыльых.

Хъызметшаплэхэм ашыгъэх

Мы мафэм Парламентым ипащхэм муниципальнэ образованиеу зидэшыгъэхэм ямэкүүмэш хъызметшаплэу пэриххэри зэрагъэлэгъуцгэх. Апэу Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу Зыхъэ Зураб имэкүүмэш-фермер хъызметшаплэу Кошхъблэ районым итим къуагъэх.

Пстэумкы ашт гектар 1200-рэ ил. Ашт щыщэу 100-р бжыхъэсэхэм рильтэубытыгъагъ. Ар юухыжыгъах, гуртымкэ лъытагъэу, зыгектарым центнер 55-рэ къырихыгъ. Коцыр гектар 550-рэ мэхъу. Депутатхэр зыщыклагъэхэ уахтэм зызынкыно нахьыбэр юхыгъагъэхагъ. Гуртым тельтагъэу, зыгектарым центнер 50-рэхъу къырахы.

Парламентым идепутатэу Болэкью Мыхъамэт зипэшэхэм яхызметшаплэу ООО-у «Дондуковскэ элеваторым» игубгохэм нэүжүм ашыгъагъэх. Мыр анахь хъызметшаплэу инэу республикэм итхэм ашыгъ. Лэжыигъэ чылэпхъяклагъэхэм яуштэни ашт лъэшэу ѿшылых. Бжыхъэ коцэу гектар 2450-рэ апхыгъагъ, зызынкыно нахьыбэр юхыжыгъах. Гуртымкэ лъытагъэу, центнер 50 зыгектарым къырахыгъ. Мы хъызметшаплэм былымхъуними, къоешынми ашыпильых.

Дээдэжэ районым инароднэ депутатхэр зипэшэхэм я Сөвөт хэтэу Константин Деркачевым ихъызметшаплэи къышыуцгъэх. Мыш коц гектар 210-у щыхалхъягъагъэр

хъэмрагъэубытыгъагъ ыкыи юухыжыгъах. Гектар тельтагъэу гуртымкэ центнер 49-рэ къырахыгъ. Парламентым ипащхэр зыщыклагъэхэм мафэм коц гектар 294-у халхъягъэхэм зызынкыно нахьыбэр юхыжыгъагъ. Гуртымкэ лъытагъэу, центнер 57,8-рэ къырахыгъ. А мафэм алохынэу къафэнэгъагъэр мэкэдэдагъ, тызэрэштигъ.

Хъызметшаплэу нахь инхэм ашыгъ Гуртымкэ лъытагъэу, центнер 50 зыгектарым къырахыгъ. Гектар тельтагъэу гуртымкэ центнер 49-рэ къырахыгъ. Парламентым ипащхэр зыщыклагъэхэм мафэм коц гектар 294-у халхъягъэхэм зызынкыно нахьыбэр юхыжыгъагъ. Гуртымкэ лъытагъэу, центнер 57,8-рэ къырахыгъ. А мафэм алохынэу къафэнэгъагъэр мэкэдэдагъ, тызэрэштигъ.

Гъуазэмкэ, коцым иуухыжын ауухыгъ.

Бжыхъасэхэр мыгъэ халалэу чыггулэжхэм къятаагъэх, ау гъэтасэхэм язытет уигъэгумэкынэу ѿйт. Тыгъэгъазэм, настрыфы, соем огүм лъэшэу иягъэ аригъэгъигъ. Гъэрекло фэдэу джыри мыгъэ зэрарышхохэр ашынным ишынагъо зэрэштигъэр хъызметшаплэхэм япашхэм къауагъ. Ареу ѿйтми, джыри ошххэр ѿйтэхэм, яшуагъэ горэ къэклоным ѿшгүүх.

Лэжыигъэ лъэпкынгъэхэр нахьыбэ ушэтыгъэнхэм, севооборотми, нэмыхъи лъэныкъубаими Парламентым ипащхэмрэ чыггулэжхэмрэ атегущыгъ.

Хъызметшаплэхэм зидэшыгъэхэм яхызметшаплэу зидэшыгъэхэм я Сөвөт хэтэу Константин Деркачевым ихъызметшаплэи зэрэштигъитми Владимир Нарожнэм къигъэтхыгъ.

**Нэкүубгъор
зыгъэхъязырыгъэр
ХҮҮТ Нэфсэт.**

Сурэтхэр В. Шепталенкэм тырихыгъэх.

Лъэпкъ шэжьыимрэ Ѣынагъэмрэ

Нартхэм ялэгъуп имашто клюсэштэп

Къоќыплем Ѣыпсэухэрэ лъэпкъхэм яискусствэкэ Къэралыгъо музей археологиекэ иэкспедицие 1982-рэ ильэсим Улапэ къыщигъотыгъэ лэгъупыр Москва къиращижыгъ. Санти-метрэ 79-рэ ащ ильэгагъ, ишомбгуаѓэр 93-рэ.

Тарихъим Ѣыш

Лэгъупым ильэтегъуцо фэгъехыгъэ зэхахъеу Мыекуапэ дэт музей Ѣыкъуаѓэм Краснодар краим, Адыгэ Республика, нэмыкхэм къарыкъыгъэхэр хэлэжъагъэх. Музей ишаџеу Кушуу Нэфсэт ипэублэ гүшүэ Ѣыкъихигъэштыгъ лэгъупыр Мыекуапэ къащажыныр тоф къизэрклоу зэрэшмытыгъэр.

Улапэ тоф Ѣызышгээ экспедицием хэтигъ археологэу Тэу Аслын. Ащ музей Ѣыкъогъэ зэхахъэм къышиотагъэм шүүштэгъэгъуаз.

Экспедицием хэтигъ Улэ юшхэшхомэ ащищэу амтыгъагъэм 1982-рэ ильэсим пхъэм хэшыкъыгъ Ѣетыр къычлатыкъыгъ. Ащ Ѣыкъоц джэрзим хэшыкъыгъ лэгъупышо итгъ. Ар къизэрчахъгъэм лыпытэу пленкэр археологхэм тырахъагъ. Цыфмэ анахъеу агу римыхыгъэр лэгъупыр зыфэдэр Адыгэим Ѣышхэм арамыгъэльгъоу Москва ащэнэу зэрхьутээр ары.

Нэбгыри 3 — 4 ныїп лэгъупым еплынэу игъо ифагъэр. Гүлэн тофкэ тарихъ пкыгъор Москва зэрэнагъесыгъэр бэмэ къагуруаѓъеп.

Къоќыплем Ѣыпсэухэрэ лъэпкъхэм яискусствэкэ Къэралыгъо музей Москва дэтим лэгъупыр ильэс 37-рэ чэтигъ. Адыгэ лъэпкъим тарихъ пытэу хэуцогъэ хъугъэ-шлагъэм мэхъэнэ гъенэфагъе ил. Нарт лъэпкъим ыгъэфедэштыгъэ лэгъупым къебарэу пылым

1982-рэ ильэсим археологхэм Улапэ къыщагъотыгъэ джэрз лэгъупыр джырэ нэс Москва Ѣылагъ.

Къыхдгэштырээр зэлъэпкъэгъухэм агъефедэштыгъэ лэгъупышкор ялэфэ нэс гумэкъыгъо зэрэхмытыгъэр ары.

Гъомылапхъеу раупщерыхъэрээр зэдашхыфэ нэс язэдэпсэукие зиушъомбгүштэгъ. Къызэралотэжкырэмкэ, зы нэбгырэм лэгъупыр зыратым, чым хэтгэхсъагъ, ятээр тэхъуаѓэхъугъе, уцхэр къите克лаѓэх.

Къебарыжъим зэрхэтийр пирамидэр зычилт ىашхъэм Ѣыкъоц лэгъупыр итгъеу ары. Пирамидэр къызагъотыжым, тарихъ пкыгъом итеплээ зыфэдэр зэрагъэшлэн альэкъирэр дунэн къэбарэу Ѣытгъ.

Ижым къышуулагъеу лъэп-

къым ипкъыгъо хъалэмэтхэу илаѓэхэм лэгъупыр ащищ. Джэныкъо машлоу ар зэрагъэпплыштыгъэр егъашли клюсэштэп.

Геродот къытхыгъэр

Урым тарихблэжьеу Геродот тиэрэ ыпеклэ я V-рэ лэшлэгъур къэмысызэ къизэритхыгъагъеу, скифхэм лыр агъэжъоним фэш былымылыр къулшхъэм къытыхымэ, ежымэ ашыгъэ псэуальэм радзээз агъажъштыгъ. Етлани анахъ гъешлэгъонир, былымым икъупшхъэхэм машлоу аклагъанээзэ пшэрхъэштыгъэх. Тофхъабзэр диним епхыгъеу Ѣытгъэми, Ѣынагъэм ѡшагъэцэкэн альэкъирэр дунэн къэбарэу Ѣытгъ.

Геродот анахъеу къыхигъэштырээр скифхэр зэгъусэхэу зэрэздэпсэущтгъэхэр, зы лэгъупымкэ аупщерхъырэр зэршхыщтыгъэр ары. Джэрзим хэшыкъыгъэ лэгъупыр тильэпкъэхъим агъефедэштыгъ. Ащ фэдэ лэгъупхэр зышигъинэ зыльэкыщтыгъэхэр илэпэлэсэнэгъе ин зыхэлхэр арыгъэх.

Къещакто

Республикэ общественне движение «Адыгэ Хасэр» къещакто фэхъуу, Москва дэт музей ишаџеу фэтхагъэх лэгъупыр Мыекуапэ къащажынэу.

Тиэрэ ыпеклэ я VI — V-рэ

лэшлэгъухэм ашыгъэгъэ лэгъупыр Адыгэ Республика музей зэрэшкыгъэм мэхъэнэ инратызэ зэхахъэм нэбгырабэ къышуулагъ.

Къэралыгъо улчлэжъэгъуу Тхъакушина Аслын Улапэ Ѣыщ. Икъоджэ гупсэ тарихъ гъешлэгъон зэрилэр изэфхыссыжъэм къащажигъэштыгъ. Улапэ имызакъо, тишольтыр итарихъ куу зэбгашлэмэ, тикультурэ къэзыгъэбайхэрэ нэмыкі пкыгъохэр

шэнагъэлэжъхэм, археологхэм къагъотынхэ альэкъыщ.

Адыгэ Республика музей зэрэшкыгъэм, лъэпкъим икультурэ изыкъегъээтыжын чанэу хэлажъэхэрээм зэрафэрэзэр къыуагъ.

Искусствэм Ѣызэлъашлэрэ илэпэласэу Еутых Ace къызэри-луагъеу, илошлэн тарихъим къытхыгаѓи. Хъувь-шлагъэхэм къелэцыкъухэр нахышлоу ащищэгъозэгъэнхэ фае.

Лъэпкъ илэпэцэхэм аптылъеу Михаил Скворцовыр, Адыгэ къэралыгъо университетын иректорэу Мамый Даутэ, нэмыкхэм яеплыкъэхэр къауагъэх.

Улэпэ къоджэ посэуплэ инахъыжъхэм я Совет ишаџеу Лынин Аслын изэфхыссыжъхэм тур зыфащэ. Ащ къызэри-луагъеу, Улапэ имызакъо, нэмыкъо машлоу ар зэрагъэпплыштыгъэр егъашли клюсэштэп.

А. М. Лесковыр япаџеу 1982-рэ ильэсим Улапэ къыщагъотыгъэ лэгъупыр тарихъим шукле къыхэнагъ.

Зэфэхы- сыж къэк

Зэхахъэм хабзэм икъулыкъу-шлэхэм, Адыгэ Хасэр итхаматэу Лыннышэко Рэмэзан, археологэу Тэу Аслын, фэшхъафхэм къыщауагъэм гупшигъэхэм хэлъим зэгъэу-шомбгъугъэн фае.

Тэхъутэмийн къое районым иансамблэу «Уджым» ижкырэ орэхдэр зэхахъэм шигъэжынчыгъэх, ари дэгъу.

Мы лэгъуп за-къор ареп Улапэ

къышагъотыгъэр. Ащ нахыжъеу, ильэс мини 5-къе узэкіэбэжьимэ, етэг гэжъаѓэм хэшькынгъеу Адыгэ Республика и Лъэпкъ музей чэлт лэгъупыр тарихъ къэбарэу къетоллэнэу Ѣылэр маклэп. Зэфэхыссыжъэм яхыллэгъэ тхыгъэхэр къыхэтэу-штыгъ.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Сурэтхэр музей къышытет-хыгъэх.

Каратэ

Щысэшту къагъэльагъо

Краснодар краим икъалэу Шытхалэ (Белореченск) каратэмкэ зэлухыгъэ зэнэкъокъу щыкуагъ.

Шъачэ, Новороссийскэ, Краснодар, Апшерон районым, Кырым, Адыгэ Республикаим, нэмъкъэм къарыкыгъэхэр каратэм хэхъэр шыакъехэмкэ зэнэкъокъутгъэх. Бэнэкли 190-рэ алырэгъум щызэулагь.

Адыгэ Республикаим ихэшыпыкъигъэ командэ нэбгырэ 29-рэ хэтыгъ. Тренерхэу Владимир Васильченкэм, Армен Норсоян, Гарик Кулгигиним, Хъакъекожъ Муратэ, Абрэдж Султанэ агъасэхэрэ Адыгэ Республикаим икомандэ фэбэнагъэх.

Назир Христофоровым, Пакъэ Астемир, Эмиль Лысенкэм, Къушхъэ Самир, Виталий Тараравкиниым, Пакъэ Алихъан, Роберт Мугдесян, Егор Христофоровым, Кирилл Шевченкэм, Таисия Котловам, Мирзадибировым, Виталий Гордеевым, Лъэустэнджэл Амир ябэнэгъухэм щысэшту къащагъэльагъуагъ, теклоныгъэр къащадахыгъ.

Бэнэкэ зэфэшхъяфхэм апэрэ чыпшэхэр гъогогуитло е нахьын бэрэ къащадахэу къыхэкъигъ. Эмиль Лысенкэм, Къушхъэ Самир, Пакъэ Алихъан, Виталий Тараравкиниым, Егор Христофоровыр дышьэр къызыгъагъашъошахъэм аащыщих. Лъэустэнджэл

Амир ыкы Виталий Гордеевыр Урысыем изэнэкъокъухэм пчагъэрэ ахэлжъагъэх, медальхэр къащахыгъэх.

Кэлэеджакъохэм ильэс еджэгъур аухыгъ, гъэхъагъеу ашыгъэр

зэфахысыжынэу уахтэ я. Ионыгъо мазэм Урысыем иньжыкъехэм каратэмкэ язэукигъухэр Анапэ щыкъощых. Адыгейим ибэнакъохэм зэнэкъокъум зыфагъэхъазыры. Тренерэу Владимир

Васильченкэм къизэрэтиуагъэмкэ, Адыгэ Республикаим ихэшыпыкъигъэ командэ медальхэм афэбэнэшт.

Сурэтым итхэр: АР-м икомандэу Шытхалэ щыбэнагъэр.

Футбол

Аужырэ уплъэкъунхэр

«Урожай» Краснодар – «Зэкъошигъ» Мыекъуапэ – 1:2.

Бэдээгъум и 3-м зэдэшигъэх.

«Зэкъошигъ»: Гиголаев (Ковалев, 46), Хъагъур (Замятин, 72), Кравчук (Катаев, 46), Омаров (Юрченко, 80), Кирьян, Белов, Делэкъу, Ахмедханов, Къонэ, Мамонов (Арзуманян, 50), Крылов (Кадиев, 46).

«Зэкъошигъэм» хэтхэу къэлапчъэм Иэгуаор дээзыдзагъэхэр: Къонэ – 30 (пенальти). Ахмедханов – 50 (пенальти).

— Хэгъэгум изэнэкъокъу тыхэлэхъэнэу зытэгъэхъазыры, — къытиуагъ «Зэкъошигъэм» итренер шъхалэу Ешыгоо Сэфэрбий. — Ныбдэгъу зэукигъэу Краснодар щытилаагъэм ешлаклоу

къедгэблэгъагъэхэм ялэпэлэсэ-ныгъэ тышылыппльагъ. Тикомандэ нахь диштэштхэр шэхэу къэнэфэнхэу тэгүгээ.

Я 55-рэ такъикъым «Урожай» пенальтикэ «Зэкъоши-

гъэм» икъэлапчъэ Иэгуаор къыдидзагъ. Пчагъэм хагъэхъонэу ешлаклохэр чыпшэшту ифэхэу зэл къызэрэхэкъигъэр. Тренер шъхалэхэм зэралтыэрэмкэ, щыкълаагъеу ялэр дагъэзижыным-

кэ уахтэу къафэнагъэр бэп. Бэдээгъум и 7-м «Зэкъошигъэм» ныбдэгъу ешлэгъу Мыекъуапэ щыришт. Ставрополь икомандэу «Динамэм» лукшт.

Тизэлукъигъу гъэшлэгъонхэр

Кофер, пхъэдзыр, «Мерседессыр»

Иофшаплэу «Кофе-Фрешым» Мыекъуапэ истадион зэлукъигъу гъэшлэгъон щызэхищагъ.

Къалэм ищапшэхэм кофе аащыщэфхэрэм пхъэдз афырадзи, автомашинэу «Мерседессыр», нэмъкъи шуихъафтынхэр афашыгъэх.

«Мерседессыр» зыфагъэшъошэштээр къэшлэгъоштугъэп. Зипхъэдз къикъырэр а уахтэм стадионым дэсэн, такъикъищым къыкъоц зэхэшакъохэм къякъолтэнэшь, ипаспорт къаригъэльгүн фэягъэ.

Насытным ныбж илэп, ар къызыгъэфхэштээр Тхъэм нэмъкъи ымышлэу цыифхэм зэралорэм шынкъагъэ хэлъ. Пхъэдзкэ «Мерседессыр» зыхыгъэхэр стадионым дэмысхэу гъогогуитло къычкъигъигъ. Ящэнэрэ пхъэдзыр Мыекъуапэ щыпсэурэ Иван Бобро ыхъыгъ.

Пчыхъэзэхахъэр зезыщэгъэ

Мэкъулэ Руслан къызэриуагъеу, аш фэдэ зэлукъигъухэр тапэкъи зэхашштых. Иофшаплэу «Кофе-Фрешым» ипащэу М. Аулъэр И. Бобро фэгушуагъ, «Мерседессыр» фигъэшъошагъ.

Зэлукъигъур мэфэкъышом фэдэу республике стадионым щыкъуагъ, нэбгырэ мин пчагъэ хэлэжъагъ. Стадионым орэдхэр щыкъуагъ, къышышуагъэх, щапшэхэм дэгъоюло юф шашлаагъ, цыифхэм загъэпсэфыгъ. Гүгъэм стадионым щызэфишагъэхэм хэбзэ къулыкъушлэхэр, Иофшаплэхэм аlyтхэр, еджакъохэр ахэлтэгъуагъэх. Къекъошт зэлукъэгъур нахь гъэшлэгъон зэрэхъуутым тицыхъэ тель.

— Зэхэшакъохэм, къысфэгү шуагъэхэм лъэшэу сафэрэз,

къытиуагъ «Мерседессыр» зыфагъэшъошгээ Иван Бобро машинэм итэсхъаным ыпэкъэ.

Кофе уешъоныр дэгъу, насы-

пир аш къыдэкъоныр нахь дэгъэшъошгээ.

Сурэтым итхэр: М. Аулъэрэ

И. Бобромэр.

Нэхубльор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛН Нурабий.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкъырэр:
Адыгэ Республикаим
лъэпкэ Иофхэмкэ,
Иэхъыб къэралхэм аа-
пэсурэ тильэпкэ-
гъухэм адярьиэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкы
къэбар жыгъэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-къ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифттыр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэкегъэхъэлжыхъ.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутийн Иофхэмкэ, теле-
радиокъетын-
хэмкэ ыкы зэлъы-
Иэсэкъэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпшэгъэлжыхъ
шапл, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаутиырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчагъэр
4275
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2093

Хэутийн узьчи-
кэтхэнэу щыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщицэтхэгъэхъ
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
Мэцлээкъо
С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхъырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.